

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 1Obdo/30/2023                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 4112224531                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 24.01.2024                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Miroslava Janečková      |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2024:4112224531.3 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Miroslavy Janečkovej a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Eriky Čanádyovej v spore žalobcu CHLADFRUCT, s.r.o., Dubíkova 2, Nitra, IČO: 35 946 598, zastúpený advokátom JUDr. Petrom Matejovom, Hollého 12, Nitra, proti žalovanej Andrei Belanovej, nar. XX. W. XXXX, Novozámocká 163/370, Ivanka pri Nitre, IČO: 34 520 406, zastúpenej advokátskou kanceláriou AKMK, s.r.o., Farská 30, Nitra, o zaplatenie sumy 23.408,10 €, na dovolanie žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 26Cob/6/2021-706 z 19. mája 2022, v spojení s dopĺňajúcim uznesením č. k. 26Cob/6/2021-726 z 9. augusta 2022, takto

### rozhodol:

Dovolanie žalovanej o d m i e t a.

Žalobca má proti žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 31Cb/87/2012-550 z 12. novembra 2018 návrh žalovanej na prerušenie konania zo dňa 21. júna 2018 zamietol, žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 11.644,31 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, vo zvyšnej časti súd žalobu zamietol a rozhodol, že žiadna zo strán konania nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku uviedol, že Krajský súd v Nitre uznesením č. k. 26Cob/49/2016-346 zo dňa 5. októbra 2017 zrušil predchádzajúci rozsudok Okresného súdu Nitra č. k. 31Cb/87/2012-310 zo dňa 8. februára 2016. Odvolací súd mal v danom prípade za to, že k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces v danom prípade došlo v dôsledku nedostatočnosti a sčasti aj nezrozumiteľnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktoré majú za následok jeho nepreskúmateľnosť.

3. V zrušujúcom rozsudku odvolací súd zdôraznil, že súd prvej inštancie podstatnú časť svojich právnych záverov v odôvodnení napadnutého rozsudku po stylistickej stránke sformuloval tak, že z

obsahu tam uvedeného textu nie je možné pre jeho nezrozumiteľnosť pochopiť závery, ktoré ho viedli k vydaniu napadnutého rozsudku. Za nedostatočné označil dôvody napadnutého rozhodnutia vo vzťahu k posúdeniu oprávnenosti žalobou uplatneného nároku na zaplatenie úrokov z omeškania v dojednanej zmluvnej výške. V súvislosti s tým poukázal na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu SR reprezentovanú napríklad jeho uznesením zo dňa 26. novembra 2009 pod sp. zn. 6 MOBdo 5/2009. Súdu prvej inštancie vytkol, že sa nezaoberal v danom prípade aspektami rozhodujúcimi pre posúdenie súladu dohodnutej výšky úrokov z omeškania s pravidlami poctivého obchodného styku a z uvedeného dôvodu svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil.

4. Odvolací súd ďalej upozornil súd prvej inštancie aj na nesprávnosť jeho právnych úvah o platnosti dojednania o zmluvnej pokute obsiahnutého v článku 6.3. zmluvy o dielo. Odvolací súd vyslovil názor, keďže strany vzhľadom na absenciu prílohy č. 1 zmluvy nedojednali splátkový kalendár, s porušením včasnosti plnenia ktorého mala nastúpiť sankcia vo forme zmluvnej pokuty, dohodu o zmluvnej pokute je potrebné vnímať ako nedostatočne určitú, a preto v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka absolútne neplatnú. Odvolací súd zdôraznil, že nie je možné, aby absolútne neplatný právny úkon konvalidoval a to samozrejme ani spôsobom, ktorý sa pokúša v odôvodnení napadnutého rozsudku naznačiť súd prvej inštancie.

5. Absenciu dostatočného a zrozumiteľného odôvodnenia prvoinštančného rozsudku ohľadne posúdenia okolností, ktoré mali rozhodujúci vplyv na posúdenie žalobou uplatneného nároku odvolací súd považoval za odňatie práva na spravodlivý proces, keďže nedostatočne odôvodnený rozsudok odvolateľovi znemožňuje plne rozvinúť polemiku s jeho dôvodmi a podať vyčerpávajúce odvolanie. Tento nedostatok spôsobujúci odňatie práva na spravodlivý súdny proces už v odvolacom konaní, vzhľadom na jeho povahu, nie je možné napraviť. Z uvedených dôvodov odvolací súd prvoinštančný rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

6. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že z predložených listinných dokladov zistil, že strany konania dňa 22. apríla 2008 podpísali zmluvu o dielo č. 113/2008, podľa ktorej sa zhotoviteľ (žalobca) zaviazal, že dodá, namontuje a odovzdá do prevádzky klimatizovaný sklad ovocia a zeleniny podľa rozsahu podmienok dojednaných v zmluve. Objednávateľka (žalovaná) sa zaviazala, že dokončený objekt prevezme, zaplatí za jeho zhotovenie dohodnutú sumu a poskytne dojednané spoluposobenie. Strany sa dohodli aj na cene 29.551.449,00 Sk a ukončení diela a to I. etapy do 15. novembra 2008 a II. etapy do 15. novembra 2009. V bode 6.2. zmluvy si strany konania dohodli splátkový kalendár cez odkaz na prílohu č. 1, ktorá ale nebola fakticky vyhotovená. V bode 6.3. zmluvy si strany dohodli, že v prípade omeškania objednávateľky v platbe splátok podľa bodu 6.2. oproti stanovenému dňu splatnosti, mal zhotoviteľ právo vyúčtovať objednávateľke zmluvnú pokutu vo výške 0,1% z dlžnej čiastky za každý deň omeškania. Objednávateľka bola podľa zmluvy povinná zaplatiť zhotoviteľovi úrok z omeškania vo výške 0,1% denne z dlžnej čiastky za každý deň omeškania. Zmluvu vyhotovoval žalobca. Žalovaná pôvodne nenamietala ustanovenia o zmluvnej pokute a úrokoch z omeškania.

7. Ďalej mal za preukázané, že dňa 4. júna 2008 strany konania podpísali dodatok č. 1 k zmluve, ktorým menili dojednania ohľadne ceny za každú etapu zvlášť a doplnili splátkový kalendár zálohových platieb pre prvú etapu. Dňa 20. augusta 2008 strany konania podpísali dodatok č. 2 k zmluve, ktorým menili dojednania ohľadne ceny za každú etapu a splatnosť splátkového kalendára zálohových faktúr. Dňa 30. októbra 2008 účastníci podpísali dodatok č. 3 k zmluve a menili dojednania ohľadne ukončenia prvej etapy. Dňa 1. decembra 2008 účastníci podpísali dodatok č. 4 k zmluve a menili dojednania ohľadne splatnosti a rozšírenia počtu zálohových faktúr. Dňa 23. decembra 2008 bol účastníkmi podpísaný preberací protokol z I. etapy zmluvy o dielo. Na konci roka 2008 žiadal žalovaný od žalobcu súpis skutočne vykonaných prác.

8. Taktiež súd prvej inštancie mal za preukázané, že žalovaná neplnila dohodnutý splátkový kalendár riadne a včas, nakoľko dohodnuté splátky plnila čiastočne a v omeškani.

9. Súd prvej inštancie poukázal na to, že v konaní sp. zn. 23Cb/134/2012 vedenom na Okresnom súde

Nitra (s rovnakými stranami konania v opačnom procesnom postavení), bol vydaný rozsudok č. k. 23Cb/134/2012-743, ktorým súd uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť žalovanej sumu vo výške 25.068,86 eur spolu s príslušenstvom, z ktorého odôvodnenia vyplýva, že dodaný materiál a rozsah prác vykonaný žalobcom nezodpovedá prijatému plneniu od žalovanej. Súd prvej inštancie poukázal na to, že v dôsledku žalobcom podaného odvolania konanie 23Cb/134/2012 tak nie je ku dňu vyhlásenia tohto rozsudku právoplatne skončené.

10. Predmetom tohto konania je právo na zaplatenie peňažnej sumy, ktorá bola tvorená zmluvnou pokutou a zmluvným úrokom z omeškania vo výške 0,1% denne z dlžnej sumy zálohových nezaplatených faktúr, ktoré sankcie boli dohodnuté v zmluve o dielo č. 113/2008 zo dňa 22. apríla 2008, ktorej uzavretie mal súd za preukázané.

11. Pokiaľ ide o nárok žalobcu na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 11.704,05 eur, súd v tejto časti žalobu zamietol. Súd v intenciách predchádzajúceho zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Nitre č. k. 26Cob/49/2016-346 zo dňa 5. októbra 2017 vyhodnotil dohodu o zmluvnej pokute ako nedostatočne určitú, a preto v zmysle § 37 ods. 1 OZ ako absolútne neplatnú. Poukázal na to, že strany konania si v článku 6.3. zmluvy dohodli, že má zhotoviteľ právo vyúčtovať objednávateľke zmluvnú pokutu vo výške 0,1% denne, a to v prípade, ak sa objednávateľka dostane do omeškania s platbou splátok podľa bodu 6.2. zmluvy. Pokiaľ ide o splátky, článok 6.2. odkazoval na prílohu č. 1 zmluvy, ktorá mala tvoriť neoddeliteľnú súčasť zmluvy, existencia respektíve vyhotovenie takejto prílohy ale v konaní nebolo preukázané. Vychádzajúc z uvedeného konštatoval, že zmluvná povinnosť, pri porušení ktorej nastupuje sankcia v podobe zmluvnej pokuty, tak v tomto prípade nebola vymedzená dostatočne určitým spôsobom, pričom takýto absolútne neplatný právny úkon nie je možné zhojiť dodatočným schválením a nemožno ho ani konvalidovať.

12. Pokiaľ ide o odvoláciu námietku žalovanej, podľa ktorej právo žalobcu na úroky z omeškania zaniklo v dôsledku toho, že mal žalobca žalovanú ústne ubezpečiť, že sankcie voči nej nebude uplatňovať, konštatoval, že v danom prípade nedošlo k uzatvoreniu písomnej dohody o vzdaní sa práva žalobcu na zaplatenie nárokov na zmluvnú pokutu alebo úrokov z omeškania v zmysle § 574 ods. 1 OZ, kde uvedené ustanovenie zákona vyžaduje písomnú podobu takejto dohody, pričom ústne ubezpečenie nie je pre zánik týchto nárokov postačujúce.

13. Pokiaľ ide o namietaný rozpor dojednaných úrokov z omeškania s poctivým obchodným stykom súd považoval dojednané úroky z omeškania vo výške 0,1% denne za primerané a neodporujúce zásade poctivého obchodného styku. Nepovažoval ich za vyššie, respektíve výrazne vyššie ako medzi inými podnikateľmi v obdobných vzťahoch, pričom žalovaná ich výšku v čase uzatvorenia zmluvy žiadnym spôsobom nenamietala. V súvislosti so spomínaným rozhodnutím Najvyššieho súdu SR 6MOdbd 5/2009, súd poukázal na odlišnosť situácie v danom konaní, kde boli dojednané až dva úroky z omeškania, a to vo výške 0,1% a 1% denne, kde úročenie malo prebiehať už od roku 1995 a pokiaľ ide o úrok z omeškania vo výške 1% za každý deň omeškania, takýto úrok z omeškania by považoval súd takisto za neprimeraný. Vychádzajúc z uvedeného rozhodnutia NS SR sa súd prvej inštancie zaoberal okolnosťami, za ktorých boli takéto úroky dohodnuté, dôvodmi ktoré viedli strany konania k takejto dohode, ďalej z charakteru záväzku povinnej strany a hroziacich dôsledkov ich nesplnenia ako i od záväzkov, ktoré na seba vzala druhá strana zmluvného vzťahu.

14. Uzavrel, že úrok z omeškania dohodnutý vo výške 0,1% za každý deň omeškania je primeraný a neodporuje zásadám poctivého obchodného styku. Skutočnosť, že žalovaná neplnila svoje peňažné záväzky v stanovenej dobe, opodstatňuje vznik povinnosti platiť úroky z omeškania v takej výške, ktorá bola dohodnutá v zmluve. Súd sumu vo výške 11.704,05 eur krátil z dôvodu premlčania nároku žalobcu v období pred dňom 24. júlom 2008 pri zálohovej faktúre č. 20080006, keďže žalovaná účinne vzniesla námietku premlčania. Žaloba bola v prípade tejto časti nároku žalobcu podaná po uplynutí všeobecnej premlčacej lehoty, pričom krátenie zodpovedá úrokom z omeškania vo výške 0,1% denne zo sumy 9.958,18 eur za obdobie od 18. júla 2008 do 23. júla 2008, t. j. 59,74 eur.

15. V súvislosti so započítaním nárokov žalovanou v rámci jej procesnej obrany, t.j. započítaniu jej pohľadávky vyplývajúcej z rozsudku č. k. 23Cb/134/2012-743 proti pohľadávke žalobcu, súd mal za to, že na to nie sú splnené podmienky uvedené v § 388 ods. 2 Obchodného zákonníka, keď sa jednak v danom prípade nejedná o práva z tej istej zmluvy, kde žalovaná uplatňuje svoju pohľadávku z titulu bezdôvodného obohatenia a nie nároku vzťahujúcemu sa k zmluve a tiež právo žalovanej na vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 39.491,89 eur nemohlo byť uplatnené kedykoľvek pred uplynutím premĺčacej doby, pretože toto vyplynulo až zo znaleckého dokazovania, teda znaleckého posudku vypracovaného k 2. marcu 2017. Súd konštatoval, že nebolo možné uplatňovať nárok vo výške 39.491,89 eur na započítanie kedykoľvek predtým než vôbec vyplynul zo znaleckého dokazovania v konaní sp. zn. 23Cb/134/2012, pretože žalovaná do vyhotovenia znaleckého posudku o tomto prípadnom nároku ani nevedela, teda nemohlo dôjsť ani k stretnutiu tohto nároku s pohľadávkou žalobcu pred uplynutím premĺčacej doby. Navyše v konaní vedenom pod sp. zn. 23Cb/134/2012 boli vypracované aj ďalšie znalecké posudky s odlišným záverom, než vyplynul zo znaleckého posudku R., hoci tento vzal súd v konaní sp. zn. 23Cb/134/2012 ako podklad pre svoje rozhodnutie. Súd tiež nemal za preukázané, že by bola pohľadávka žalovanej z bezdôvodného obohatenia vo výške 39.491,89 eur splatná, a teda, že ju bolo možné účinne započítať proti pohľadávke žalobcu.

16. Z vyššie uvedených dôvodov súd zamietol aj návrh žalovanej na prerušenie konania, keď nepovažoval za potrebné konanie prerušiť, pretože mal všetky podklady potrebné pre rozhodnutie a ustálil si, že výsledky konania sp. zn. 23Cb/134/2012, aj vzhľadom na nesplnenie podmienok podľa § 388 ods. 2 Obchodného zákonníka pre započítanie nároku žalovanej a premĺčanie nároku žalovanej, deklarované aj samotnou žalovanou v jej vyjadrení zo dňa 21. júna 2018, nemajú význam pre jeho rozhodnutie.

17. Za nie pre toto konanie relevantné posúdil účinnosť odstúpenia od zmluvy. Konštatoval, že odstúpenie od zmluvy nemá priamy vplyv na nárok uplatnený v tomto konaní, pretože dohodnuté úroky, resp. zmluvná pokuta boli splatnými v čase existencie právneho vzťahu a tieto sa stali samostatným nárokom. Strany konania s týmto právnym názorom súdu nemali problém, čo uviedli v zápisnici z pojednávania nariadeného na deň 23. novembra 2015. Poukázal na to, že napokon aj Krajský súd v Nitre posúdil otázky platného odstúpenia od zmluvy o dielo zo strany žalovanej a rozsahu, v akom žalobca dielo vykonal, za otázky, ktoré nepredstavujú prekážku pre to, aby súd konal v tejto veci, keď v uznesení č. k. 15Cob/105/2013-68 zo dňa 27. júna 2013 skonštatoval, že sa v tomto konaní a v konaní sp. zn. 23Cb/134/2012 riešia dva zásadne odlišné nároky.

18. V zmysle vyššie uvedených skutočností súd priznal žalobcovi nárok na zaplatenie úrokov z omeškania, ktoré nepovažoval za dojednané v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, tieto v premĺčanej časti nepriznal a zároveň žalobu zamietol v časti o zaplatenie zmluvnej pokuty, keď nemal za preukázané uzatvorenie prílohy č. 1 k zmluve a tým aj dostatočne určité dojednanie zmluvnej pokuty, ktorú vyhodnotil ako absolútne neplatnú.

19. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd v súlade s § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a 255 ods. 2 CSP a s ohľadom na približne rovnaký pomer úspechu obidvoch strán v konaní.

20. Na odvolanie žalovanej podaným proti rozsudku súdu prvej inštancie, Krajský súd v Nitre rozsudkom č. k. 26Cob/21/2019-611 z 5. septembra 2019, pokiaľ ide o II. a IV. výrok, rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, odvolanie proti I. výroku rozsudku súdu prvej inštancie odmietol a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100% na účet právneho zástupcu žalobcu do troch dní od doručenia rozhodnutia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania.

21. V súvislosti s námietkou žalovanej, že súd prvej inštancie neaplikoval na prejednávajúcu vec ustanovenie § 265 Obchodného zákonníka odvolací súd uviedol, že ustanovenie § 265 Obchodného zákonníka (o tom, že výkon práva, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, nepožíva právnu ochranu) patrí k právnym normám s relatívne neurčitou (abstraktnou) hypotézou, t. j. k

právnym normám, ktorých hypotéza nie je stanovená priamo právnym predpisom, a ktoré tak ponechávajú súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností. Posúdenie, či sa účastník konania domáha výkonu práva, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku závisí v každom konkrétnom prípade na úvahe súdu. Odvolací súd poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 32 Odo 468/2003 a rozsudok veľkého senátu občianskoprávného a obchodného kolégia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 31Cdo 717/2010 zo 16. mája 2012 R 104/2012 civ. Ďalej odvolací súd poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj len ako „NS SR“) ako súdu dovolacieho, sp. zn. 4Obdo/16/2017 z 29. marca 2019. Odvolací súd vychádzajúc aj z rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 2MOBdo/1/2010 z 12. mája 2010 konštatoval, že právny názor, že prípustnosť zmluvne dojednanej sadzby úroku z omeškania a jej súlad so zásadami poctivého obchodného styku bude vždy závisieť od okolností, za akých boli úroky dohodnuté, a to najmä od dôvodov, ktoré účastníkov viedli k dohode, od charakteru záväzku povinnej strany a hroziacich dôsledkov jeho nesplnenia, od záväzkov, ktoré na seba vzala druhá zmluvná strana, ako aj od druhu, závažnosti a rozsahu ujmy, ktorá veriteľovi nesplnením peňažného dlhu vznikla. Odvolací súd k uvedenému doplnil (a v tom sa stotožnil so žalovanou), že zásada zmluvnej voľnosti je v prípade úrokov z omeškania modifikovaná účelom a zmyslom sankčného a motivačného mechanizmu tohto inštitútu. Jeho použitie je možné a zákonné, avšak zmluvne dojednaná výška úrokov z omeškania nemôže byť bezbrehá, teda zmluvne dojednaná výška úrokov z omeškania nemôže mať skôr šikanózný charakter ako charakter motivačný a sankčný - takáto dohoda by bola v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku a právu z takejto dohody by nebolo možné priznať ochranu. Poukázal na rozhodnutie dovolacieho súdu v konaní sp. zn. 3Obdo/11/2008 zo dňa 18. júna 2009 ktorý doplnil, že pôsobenie zásady poctivého obchodného styku má ochraňovať zmluvných partnerov pred šikanóznymi tendenciami v obchodovaní. O šikanovanie by išlo vtedy, ak by výkon práva zreteľne smeroval iba k zjavnému poškodeniu subjektov. Uviedol, že pri úvahe o primeranosti dohodnutej úrokovej sadzby teda nie je možné bez ďalšieho vychádzať z výšky úrokov, ktoré obvykle poskytujú banky za poskytnuté úvery. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na judikát publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 6/1998, ktorý k výkladu ustanovenia § 369 Obchodného zákonníka (vo vtedajšom znení) uviedol, že dohodnutá výška úrokovej sadzby (úroku z omeškania), pokiaľ nie je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, môže prevyšovať úroky, ktoré banky žiadajú pri poskytovaní úrokov. Konštatoval, že nie je dôvod na nerešpektovanie tohto judikátu aj v súčasnosti, keďže uvedené rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát nebolo doteraz prekonané spôsobom na to stanoveným. Ako NS SR konštatoval v rozsudku sp. zn. 3Cdo 174/2016 z 10. novembra 2016, o „prekonaní“ (relevantnom zavŕšení procesu odklonenia sa od) názoru vyjadreného v publikovanom rozhodnutí (stanovisku) možno hovoriť iba vtedy, ak je toto „prekonanie“ výsledkom v zákone predpísaného postupu najvyššieho súdu (v súvislosti s tým § 48 CSP a tiež § 21 ods. 3 písm. a/ a b/ a § 22 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch). So zreteľom na uvedené označil odvolací súd záver súdu prvej inštancie o tom, že uplatnenie nároku žalobcu na zaplatenie úroku z omeškania, zmluvne dojednaného vo výške 0,1% denne (v časti, v ktorej na jeho zaplatenie súd prvej inštancie zaviazal žalovanú), nie je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, za správny. Poukázal na to, že sa súd prvej inštancie pri posudzovaní toho, či uplatnený nárok na zaplatenie úroku z omeškania nie je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, zaoberal nielen samotnou výškou úrokov, ktoré obvykle požadujú banky, ale aj všetkými vyššie uvedenými kritériami, stanovenými pre posúdenie súladu uplatneného nároku so zásadami poctivého obchodného styku. Konštatoval, že súd prvej inštancie sa riadil závermi vyslovenými odvolacím súdom v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení, v ktorom odvolací súd uviedol, že vystavené zálohové faktúry boli vystavené na vysoké sumy, kde bolo potrebné zabezpečiť riadne plnenie záväzkov žalovanou z hľadiska predpokladu vzniku značných nákladov na vykonanie diela, teda motivovať žalovanú na plnenie jej povinnosti. V tom sa práve prejavuje motivačný charakter inštitútu, ktorým je úrok z omeškania.

22. Odvolací súd ďalej vyslovil názor, že v kontexte vyššie uvedeného potom neobstoja tvrdenia žalovanej uvedené v odvolaní (ktoré navyiac ani neboli v konaní pred súdom prvej inštancie preukázané), že zmluva sa podpisovala len na účely poskytnutia prostriedkov z fondov EÚ, a že hroziace dôsledky nesplnenia záväzku boli pre strany zanedbateľné, a že pre žalobcu nemalo zásadný význam dodržiavanie

povinnosti platiť zálohu. Nelogickosť týchto v konaní nepreukázaných tvrdení žalovanej vyplýva zo samotného správania sporových strán ako zmluvných strán zmluvy o dielo, ktoré v závislosti od vzniku aktuálnej situácie uzatvárali k zmluve o dielo písomné dodatky, ktorými upravovali vzájomné práva a povinnosti. Je nelogické, aby zmluvné strany rokovali a uzatvárali dodatky k zmluve, ktorými napr. menili splatnosť a rozšírenie počtu zálohových faktúr (ako tomu bolo v prípade dodatku č. 4 , uzavretého dňa 1. decembra 2008) za stavu, keď by im nezáležalo v skutočnosti na tom, kedy bude napr. tá ktorá zálohová faktúra uhradená, a keď by uzavretá zmluva bola pre nich len formálna, bez snahy reálne ju dodržiavať. Konštatoval, že rovnako neobstoí tvrdenie o tom, že dôsledky nesplnenia záväzku by pre žalobcu boli zanedbateľné, keďže, ak by napr. žalobca v dôsledku neuhradených zálohových faktúr nepokračoval v realizácii diela, mohol by spôsobiť žalovanej škodu, a to aj vo významnom rozsahu, ktorý by ani úroky z omeškania nepokryli, a to práve vzhľadom na rozsiahlosť a hodnotu realizovaného diela.

23. Ako obiter dictum odvolací súd pre úplnosť uviedol, že hoci proti uzneseniu o zamietnutí návrhu žalovanej na prerušenie konania nie je odvolanie prípustné, nemalo zamietnutie návrhu žalovanej na prerušenie konania ani povahu inej vady v konaní, ktorá by mohla mať za následok nesprávnosť II. výroku rozsudku súdu prvej inštancie. Ako totiž už odvolací súd v uznesení č. k. 15Cob/105/2013-68 zo dňa 27. júna 2013 právoplatne rozhodol, že v konaní vedenom pod sp. zn. 23Cb/134/2012 sa uplatňuje odlišný nárok od nároku uplatňovaného v prejednávanej veci. Navyiac, splatnosť jednotlivých zálohových faktúr nastávala bez ohľadu na skutočnosť, či výška zálohovej faktúry v čase jej vystavenia pokrývala vykonanú časť diela, resp. zostávajúcu nevykonanú časť diela. V uvedenom konaní riešené skutočnosti nemajú preto žiadny vplyv na toto súdne konanie.

24. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 s použitím § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP a vzhľadom na plný úspech žalobcu v odvolacom konaní.

25. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) navrhujúc napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodila z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP tvrdiac, že postupom Krajského súdu v Nitre došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Namietala, že ak strana sporu adresuje príslušnému súdu žiadosť, ktorú predpokladá § 219 ods. 3 CSP, má legitímne očakávanie, že o termíne verejného vyhlásenia rozsudku bude upovedomená. Poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Obdo/17/2016, v ktorom najvyšší súd poukázal na ústavnoprávny a procesný rozmer verejného vyhlásenia rozsudku a uviedol, že ak odvolací súd nerešpektoval predpoklady a zásady, za ktorých sa v súlade s právnym poriadkom verejne vyhlasuje rozsudok, odňal strane sporu možnosť konať pred súdom. Žalovaná ďalej v odvolaní uviedla, že odvolací súd tiež odmietol odvolanie voči výroku, ktorým Okresný súd Nitra v rozsudku vo veci samej zamietol návrh na prerušenie konania, pričom v zmysle záverov odvolacieho súdu nie je možné odvolanie voči takémuto uzneseniu obsiahnutému v rozhodnutí o veci samej. Vyslovil názor, že nesprávnosť dôvodov, ktoré viedli k zamietnutiu návrhu na prerušenie konania, môže zakladať vadu konania majúcu za následok nesprávnosť rozhodnutia vo veci samej. Žalovaná videla porušenie ustanovenia § 420 písm. f/ CSP aj v tom, že súd nevyhovel návrhu na prerušenie konania.

26. Žalovaná vyvodila prípustnosť dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Namietala, že Krajský súd v Nitre nesprávne právne vec posúdil, nakoľko za nárok vzťahujúci sa k zmluve nepovažoval bezdôvodné obohatenie, ktoré vzniklo v dôsledku plnenia podľa zmluvy a z právnych vzťahov založených zmluvou. Namietala, že tým, že plnila vopred podľa zmluvy zaplatila viac ako jej bolo dodané, čím vzniklo bezdôvodné obohatenie na strane žalobcu, preto ide jednoznačne o právo vzťahujúce sa k zmluve. Záverom dovolania poukázala aj na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP bez bližšej konkretizácie.

27. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací v zmysle § 35 CSP (ďalej aj „dovolací súd“) uznesením sp. zn. 1Obdo/23/2020 z 24. novembra 2020 dovolanie podané proti prvej výrokovej časti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 26Cob/21/2019-611 z 5. septembra 2019 odmietol a vo zvyšnej

časti rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 26Cob/21/2019-611 z 5. septembra 2019 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

28. Najvyšší súd v odôvodnení uznesenia poukázal na viaceré rozhodnutia (viď napr. sp. zn. 3Cdo 179/2010, 7Cdo 192/2013, 3Cdo 714/2015, 7Cdo/151/2017), v ktorých zdôraznil ústavnoprávny a procesnoprávny rozmer verejného vyhlásenia rozsudku a uviedol, že ak odvolací súd nerešpektuje predpoklady a zásady, za ktorých sa v súlade s právnym poriadkom verejne vyhlasuje rozsudok, odníma účastníkovi možnosť pred súdom konať a v zmysle § 219 ods. 3 CSP došlo k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie. Vychádzajúc z uvedeného, dovolací súd túto námietku žalovanej považoval za dôvodnú.

29. V súvislosti s dovolaním proti výroku rozhodnutia, ktorým odvolací súd odmietol jej odvolanie voči výroku rozsudku, ktorým súd prvej inštancie zamietol jej návrh na prerušenie konania dovolací súd poukázal na ustanovenie § 357 písm. n/ CSP, z ktorého jednoznačne vyplýva, že odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o prerušení konania podľa § 162 ods. 1 písm. a/ a § 164. Zo znenia tohto ustanovenia nepochybne vyplýva, že ak bol podaný návrh na prerušenie konania a súd mu nevyhovel, ako je tomu v prejednávanej právnej veci, nie je proti zamietajúcemu uzneseniu odvolanie prípustné. Vychádzajúc z uvedeného, ak odvolací súd odvolanie žalovanej, podané proti uzneseniu, ktorým bol návrh žalovanej na prerušenie konania zamietnutý, odmietol, postupoval v súlade so zákonom a jeho postupom nebola znemožnená žalovanej realizácia jej procesných oprávnení. Vzhľadom na neprípustnosť odvolania (§ 386 písm. c/ CSP) potom správne odvolací súd v odseku 26. odôvodnenia jeho rozsudku konštatoval, že sa nemohol zaoberať naplnením jednotlivých odvolacích dôvodov, ktoré žalovaná v odvolaní proti uvedenému výroku (výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie) v odvolaní uplatnila.

30. Keďže postupom odvolacieho súdu došlo k vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP, ktorá zakladá porušenie práva žalovanej na spravodlivý súdny proces, dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu v druhej a tretej výrokovej časti podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil a vec v tejto časti vrátil odvolaciemu súdu podľa § 450 CSP na ďalšie konanie. Pokiaľ ide o prvú výrovkovú časť rozsudku odvolacieho súdu, táto má povahu uznesenia, i keď je súčasťou rozhodnutia vo veci samej. Nakoľko sa ustanovenie § 219 ods. 3 CSP, ktoré bolo postupom odvolacieho súdu porušené, týka len vecí, v ktorých sa rozhoduje rozsudkom, nedošlo v tejto časti nesprávnym postupom odvolacieho súdu k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý súdny proces a preto dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti nezrušil a nevrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie ale dovolanie žalovanej podané proti prvej výrokovej časti rozsudku odvolacieho súdu podľa § 447 písm. f/ CSP odmietol.

31. Krajský súd v Nitre ďalším rozsudkom č. k. 26Cob/6/2021-706 z 19. mája 2022 v spojení s dopĺňajúcim uznesením č. k. 26Cob/6/2021-726 z 9. augusta 2022 rozsudok Okresného súdu Nitra č. k. 31Cb/87/2012-550 z 12. novembra 2018 v časti výrokov II. a IV. potvrdil, žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100% na účet právneho zástupcu žalobcu do troch dní od doručenia rozhodnutia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100% na účet právneho zástupcu žalobcu do troch dní od doručenia rozhodnutia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania.

32. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti týkajúcej sa výroku II. a IV. a po vykonaní odvolacieho prieskumu dospel k záveru, že odvolaním napadnuté výroky rozsudku súdu prvej inštancie (II. a IV.) sú vecne správne. Odvolací súd z tohto dôvodu rozsudok súdu prvej inštancie v II. a IV. výroku podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

33. Odvolací súd odcitoval ustanovenia § 365 ObZ v znení účinnom od 1. januára 1992 do 31. januára 2013, § 369 ods. 1 ObZ v znení účinnom od 1. augusta 2005 do 31. decembra 2008 a § 265 ObZ.

34. Poukázal na dôvody, na ktorých žalovaná odvolanie smerujúce proti II. výroku rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým jej bola uložená povinnosť zaplatiť sumu vo výške 11.644,31 eura titulom 0,1%

denného úroku z omeškania z riadne a včas neuhradených zálohových faktúr, s ktorých úhradou sa žalovaná dostala do omeškania, založila a to, že súd prvej inštancie neaplikoval na prejednávajúcu vec ustanovenie § 265 Obchodného zákonníka. Žalovaná svoju argumentáciu o nutnosti aplikácie ustanovenia § 265 Obchodného zákonníka na dohodu o zmluvne dojednanej výške úroku z omeškania vo výške 0,1% denne založila aj na viacerých súdnych rozhodnutiach, na ktoré v odvolaní poukázala.

35. Odvolací súd v súvislosti s rozhodnutiami, na ktoré odvolateľka poukázala zdôraznil, že ustanovenie § 265 Obchodného zákonníka patrí k právnym normám s relatívne neurčitou (abstraktnou) hypotézou, t. j. k právnym normám, ktorých hypotéza nie je stanovená priamo právnym predpisom, a ktoré tak ponechávajú súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností. Pre posúdenie, či sa účastník konania domáha výkonu práva, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, Obchodný zákonník výslovne neustanovuje, z akých hľadísk ma súd vychádzať. Vymedzenie hypotézy právnej normy teda závisí v každom konkrétnom prípade na úvahe súdu. Rozhodnutie o tom, či sú splnené podmienky aplikácie ustanovenia § 265 Obchodného zákonníka je vždy treba urobiť po dôkladnej úvahe, v ktorej rámci musia byť zvážené všetky rozhodné okolnosti prípadu. Preto aj pri posúdení, či uplatnenie práva na zaplatenie úrokov z omeškania vo výške 0,1% denne, v akej bola dojednaná aj v prejednávanej veci, je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, nemožno bez zváženia všetkých rozhodných skutočností konkrétneho prípadu vychádzať len zo záverov iného rozhodnutia súdu v obdobnej veci.

36. Odvolací súd v nadväznosti na uvedené poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súdu dovolacieho, sp. zn. 4Obdo/16/2017 z 29. marca 2019, podľa ktorého rozlíšenie skutkovej a právnej otázky nemusí byť vždy jednoznačné a v niektorých prípadoch samotné posúdenie skutkovej a právnej otázky môžu splynúť v jedno. Vo veci vydanej v uvedenom dovolacom konaní sa súdy zaoberali aplikáciou ustanovení § 266 Obchodného zákonníka v spojení s ustanoveniami § 323 ods. 1 a § 407 ods. 1 Obchodného zákonníka a ustanovením § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka na zistený skutkový stav. Dovolací súd konštatoval, že posúdenie otázky aplikácie rozporu námietky premlčania s korektívom dobrých mravov je preto potrebné považovať za právne posúdenie, avšak tesne prepojené s konkrétnymi okolnosťami každého jednotlivého prípadu a na ne neoddeliteľne naviazané. V prípadoch, kedy je právne posúdenie neoddeliteľne previazané so skutkovými zisteniami súdu, je preto možné dospieť k záveru, že vyriešenie konkrétnej právnej otázky nebolo v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte riešené. V každom jednotlivom prípade je totiž potrebné vziať do úvahy konkrétne skutkové okolnosti prípadu.

37. V súvislosti s otázkou, ktoré konkrétne kritéria sú dôležité z hľadiska posúdenia súladu zmluvne dojednanej výšky úrokov z omeškania so zásadami poctivého obchodného styku odvolací súd poukázal na rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 2 MOBdo 1/2010 z 12. mája 2010 a konštatoval, že prípustnosť zmluvne dojednanej sadzby úroku z omeškania a jej súlad so zásadami poctivého obchodného styku bude vždy závisieť od okolností, za akých boli úroky dohodnuté, a to najmä od dôvodov, ktoré účastníkov viedli k dohode, od charakteru záväzku povinnej strany a hroziacich dôsledkov jeho nesplnenia, od záväzkov, ktoré na seba vzala druhá zmluvná strana, ako aj od druhu, závažnosti a rozsahu ujmy, ktorá veriteľovi nesplnením peňažného dlhu vznikla. Odvolací súd súhlasne so žalovanou doplnil, že zásada zmluvnej voľnosti je v prípade úrokov z omeškania modifikovaná účelom a zmyslom sankčného a motivačného mechanizmu tohto inštitútu. Jeho použitie je možné a zákonné, avšak zmluvne dojednaná výška úrokov z omeškania nemôže byť bezbrehá, teda zmluvne dojednaná výška úrokov z omeškania nemôže mať skôr šikanózný charakter ako charakter motivačný a sankčný - takáto dohoda by bola v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku a právu z takejto dohody by nebolo možné priznať ochranu. Odvolací súd poukázal aj na rozhodnutie NS SR sp. zn. 3OBdo/11/2008 zo dňa 18. júna 2009, v ktorom konštatoval, že pôsobenie zásady poctivého obchodného styku má ochraňovať zmluvných partnerov pred šikanóznymi tendenciami v obchodovaní. O šikanovanie by išlo vtedy, ak by výkon práva zreteľne smeroval iba k zjavnému poškodeniu subjektov. S poukazom na uvedené konštatoval, že pri úvahe o primeranosti dohodnutej úrokovej sadzby teda nie je možné bez ďalšieho vychádzať z výšky úrokov, ktoré obvykle poskytujú banky za poskytnuté úvery. Poukazujúc na judikát

publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 6/1998, ktorý k výkladu ustanovenia § 369 Obchodného zákonníka (vo vtedajšom znení) uviedol, že dohodnutá výška úrokovej sadzby (úroku z omeškania), pokiaľ nie je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, môže prevyšovať úroky, ktoré banky žiadajú pri poskytovaní úrokov. Nie je dôvod na nerešpektovanie tohto judikátu aj v súčasnosti, keďže uvedené rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát nebolo doteraz prekonané spôsobom na to stanoveným (viď 3Cdo/174/2016 z 10. novembra 2016).

38. Odvolací súd, vychádzajúc z uvedených kritérií, v prejednávanej veci dospel preskúmaním odvolaním napadnutého II. výroku rozsudku súdu prvej inštancie k záveru, že záver súdu prvej inštancie o tom, že uplatnenie nároku žalobcu na zaplatenie úroku z omeškania, zmluvne dojednaného vo výške 0,1 % denne (v časti, v ktorej na jeho zaplatenie súd prvej inštancie zaviazal žalovanú), nie je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku a je správny.

39. Odvolací súd ďalej poukázal na to, že sa súd prvej inštancie výslovne v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu vyjadreným v zrušujúcom uznesení č. k. 26Cob/49/2016-346 z 5. októbra 2017, ktorým zrušil vo veci vydaný prvý rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 31Cb/87/2012-310 z 8. februára 2016, v bode 69. odôvodnenia rozsudku zaoberal pri posudzovaní toho, či uplatnený nárok na zaplatenie úroku z omeškania nie je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, nielen samotnou výškou úrokov, ktoré obvykle požadujú banky, ale aj všetkými vyššie uvedenými kritériami, stanovenými pre posúdenie súladu uvedeného uplatneného nároku so zásadami poctivého obchodného styku. Súd prvej inštancie výslovne konštatoval, že úrok z omeškania v zmluvne dojednanej výške, ktorú zmluvnú dohodu dispozitívne ustanovenie § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka v čase uzavretia zmluvy ako aj omeškania žalovanou pripúšťalo je primeraný, okrem iného s ohľadom na celkovú cenu diela, ktorú predstavovala suma vo výške 980.928,40 eura, na to, že samotné zálohové faktúry, s úhradou ktorých sa žalovaná dostala do omeškania, boli vo výške 331.939,19 eur. Porovnal teda celkovú výšku uplatneného nároku titulom úroku z omeškania vo výške 11.704,05 eura s cenou celého diela ako aj výškou faktúr, s ktorých úhradou sa žalovaná dostala do omeškania. Súd prvej inštancie rovnako správne poukázal na povahu zálohových faktúr, keď z ich samotnej ekonomickej podstaty vyplýva, že majú zabezpečovať samotnú realizáciu diela, ktorá bola povinnosťou žalobcu. Súd prvej inštancie teda dodržal pri posudzovaní súladu uplatneného nároku so zásadami poctivého obchodného styku kritéria stanovené na toto posúdenie v súdnej praxi, ktorú odvolací súd uviedol v odôvodnení tohto rozhodnutia. Rovnako správne uviedol, že vystavené zálohové faktúry boli vystavené na vysoké sumy, kde bolo potrebné zabezpečiť riadne plnenie záväzkov žalovanou z hľadiska predpokladu vzniku značných nákladov na vykonanie diela, teda motivovať žalovanú na plnenie jej povinnosti. V tom sa práve prejavuje motivačný charakter inštitútu, ktorým je úrok z omeškania.

40. V nadväznosti na uvedené konštatoval, že neobstoja tvrdenia žalovanej uvedené v odvolaní (ktoré navyše ani neboli v konaní pred súdom prvej inštancie preukázané), že zmluva sa podpisovala len na účely poskytnutia prostriedkov z fondov EÚ, a že hroziace dôsledky nesplnenia záväzku boli pre strany zanedbateľné, a že pre žalobcu nemalo zásadný význam dodržiavanie povinnosti platiť zálohu. Nelogickosť týchto v konaní nepreukázaných tvrdení žalovanej vyplýva zo samotného správania sporových strán ako zmluvných strán zmluvy o dielo, ktoré v závislosti od vzniku aktuálnej situácie uzatvárali k zmluve o dielo písomné dodatky, ktorými upravovali vzájomné práva a povinnosti. Za nelogické považoval, aby zmluvné strany rokovali a uzatvárali dodatky k zmluve, ktorými napr. menili splatnosť a rozšírenie počtu zálohových faktúr (ako tomu bolo v prípade dodatku č. 4, uzavretého dňa 1. decembra 2008) za stavu, keď by im nezáležalo v skutočnosti na tom, kedy bude napr. tá, ktorá zálohová faktúra uhradená, a keď by uzavretá zmluva bola pre nich len formálna, bez snahy reálne ju dodržiavať. Rovnako neobstoja tvrdenie o tom, že dôsledky nesplnenia záväzku by pre žalobcu boli zanedbateľné, keďže ak by napr. žalobca v dôsledku neuhradených zálohových faktúr nepokračoval v realizácii diela, mohol by spôsobiť žalovanej škodu, a to aj vo významnom rozsahu, ktorý by ani úroky z omeškania nepokryli, a to práve vzhľadom na rozsiahlosť a hodnotu realizovaného diela. Odvolací súd považoval však za dôležité k prejednávanej veci ešte uviesť a zdôrazniť, že predovšetkým riadne a včasné plnenie záväzkov, teda i včasné zaplatenie zálohových faktúr, ak bola táto povinnosť účinne

zmluvne dojednaná, je jednou zo základných zásad poctivého obchodného styku.

41. Záverom odvolací súd pre úplnosť uviedol, že hoci proti uzneseniu o zamietnutí návrhu žalovanej na prerušenie konania, poňaté do I. výroku rozsudku súdu prvej inštancie, nie je odvolanie prípustné, nemalo zamietnutie návrhu žalovanej na prerušenie konania ani povahu inej vady v konaní, ktorá by mohla mať za následok nesprávnosť II. výroku rozsudku súdu prvej inštancie. Ako totiž už odvolací súd v uznesení č. k. 15Cob/105/2013-68 zo dňa 27.06.2013 právoplatne rozhodol, že v konaní vedenom pod sp. zn. 23Cb/134/2012 sa uplatňuje odlišný nárok (ktorý vznikol titulom bezdôvodného obohatenia) od nároku uplatňovaného v prejednávanej veci (ktorý vznikol titulom zmluvy o dielo). Naviac, ako to správne uviedol žalobca v žalobnej duplike, splatnosť jednotlivých zálohových faktúr nastávala bez ohľadu na skutočnosť, či výška zálohovej faktúry v čase jej vystavenia pokrývala vykonanú časť diela, resp. zostávajúcu nevykonanú časť diela. V uvedenom konaní riešené skutočnosti nemajú preto žiadny vplyv na toto súdne konanie.

42. Uznesenie o nároku na náhradu trov konania, poňaté do IV. výroku rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania vzhľadom na absenciu odvolacích dôvodov proti nemu smerujúcich, pri rešpektovaní viazanosti odvolacieho súdu odvolacími dôvodmi, ho odvolací súd bez bližšieho meritórneho skúmania ako vecne správny a závislý na výroku, ktorým bolo meritórne rozhodnuté o žalobou uplatnenom nároku, taktiež podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

43. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 s použitím § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. Žalobca mal v odvolacom konaní plný úspech oproti žalovanej (keď žalovaná s podaným odvolaním nedosiahla zmenu ani zrušenie žiadneho s odvolaním napadnutého výroku rozsudku súdu prvej inštancie). Uviedol, že o výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, a ktoré vydá vyšší súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP, § 6 ods. 1 písm. a/ zákona č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch).

44. Doplnujúce uznesenie, týkajúce sa povinnosti žalovanej nahradiť žalobcovi trovy dovolacieho konania, odôvodnil odkazom na ust. § 255 ods. 1 a § 234 ods. 2 CSP.

45. Proti tomuto rozsudku podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“), navrhujúc rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, prípadne rozsudok odvolacieho súdu zmeniť a žalobu v celom rozsahu zamietnuť. Dovolateľka vyvodila prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

46. Poukázala na jej podanie zo dňa 21. júna 2018, v ktorom uplatnila v rámci procesnej obrany kompenzačnú námietku v zmysle § 152 CSP, ktorou žiadala proti uplatnenej pohľadávke žalobcu z titulu úroku z omeškania v sume 11 704,05 eur započítať svoju pohľadávku z titulu nárokov vyplývajúcich z odstúpenia žalovanej od zmluvy o dielo č. 113/2018 zo dňa 22. apríla 2018 (ďalej aj „zmluva o dielo“) v sume 39 491,89 eur a to do výšky nároku uplatneného žalobcom v tomto konaní, t. j. do sumy 11 704,05 eur. Nakoľko bola v čase uplatnenia kompenzačnej námietky pohľadávka žalovanej premĺčaná, žiadala ju započítať v súlade s ustanovením § 388 ods. 2 ObZ. Poukázala na odsek 71 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, v ktorom sa s námietkou žalovanej súd vysporiadal tak, že na započítanie pohľadávok v zmysle ust. § 388 ods. 2 ObZ nie sú splnené podmienky. Odvolací súd v odseku 52 jeho rozsudku zo dňa 5. septembra 2019 sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že pohľadávka žalovanej, ktorú žiadala započítať, predstavuje odlišný nárok, ktorý vznikol titulom bezdôvodného obohatenia, od nároku žalobcu uplatneného v prejednávanej veci, ktorý vznikol titulom zmluvy o dielo. Odvolací súd v dovolaní napadnutom rozsudku v bode 39 odôvodnenia uvádza, že pohľadávka žalovanej, ktorú žiadala žalovaná započítať predstavuje odlišný nárok, ktorý vznikol titulom bezdôvodného obohatenia, od nároku žalobcu uplatneného v prejednávanej veci, ktorý vznikol titulom zmluvy o dielo. Žalovaná vyslovila názor, že právna otázka pôvodu nárokov žalobcu a žalovanej nebola vyriešená správne, pričom od jej vyriešenia záviselo rozhodnutie vo veci samej, keď v dôsledku

účinného vznesenia kompenzačnej námietky zo strany žalovanej došlo k započítaniu oboch pohľadávok a tým aj k zániku nároku žalobcu, ktorý mu však bol nesprávne priznaný v poslednom/konečnom rozhodnutí vo veci t. j. v dovolaní napadnutom rozsudku. So zreteľom na uvedené konštatovala, že je potrebné, aby sa dovolací súd zaoberal otázkou (č. 1), či sú v zmysle § 388 ods. 2 písm. a) ObZ pohľadávka z titulu odstúpenia od zmluvy o dielo a pohľadávka z titulu úrokov z omeškania so zaplatením ceny za dielo, dohodnutých v tej istej zmluve o dielo, pohľadávkami, ktoré sa obe vzťahujú na tú istú zmluvu o dielo t. j. ide o pohľadávky, ktoré možno započítať alebo použiť na obranu aj po uplynutí premlčacej doby. Výslovila presvedčenie, že akýkoľvek nárok vzniknutý v dôsledku odstúpenia od konkrétnej zmluvy je národom súvisiacim s danou zmluvou, inak povedané, keby nebolo zmluvy o dielo, nebolo by ani nároku žalovanej, no rovnako ani nároku žalobcu na úroky z omeškania vyplývajúceho taktiež zo zmluvy. Právna otázka, či nárok z odstúpenia od zmluvy (bez ohľadu, či ide o nárok z bezdôvodného obohatenia v dôsledku zrušenej zmluvy podľa ust. § 457 OZ alebo nárok z titulu vrátenia si plnení podľa ust. § 351 ods. 1 ObZ) a nárok z titulu úrokov z omeškania vzniknutých z tej istej zmluvy, predstavuje práva vzťahujúce sa na tú istú zmluvu, nebola taktiež podľa dovolateľky ešte ustálené riešená v rozhodovacej praxi NS SR. Vyriešenie tejto otázky označila za majúce zásadný právny význam z hľadiska aplikácie ust. § 388 ods. 2 písm. a) ObZ, ktoré bolo v tomto prípade potrebné použiť pri započítaní už premlčanej pohľadávky žalovanej. Poukázala na riešenie uvedenej otázky v bode 39 odôvodnenia dovolaní napadnutého rozsudku, keď súd uplatnený nárok žalobcu a žalovanej považoval za dva odlišné nároky, nevzťahujúce sa na tú istú zmluvu. Žalovaná označila právne posúdenie nastolenej otázky za nesprávne a nelogické, keď je nepochybné, že oba nároky sa vzťahujú na tú istú zmluvu a síce na zmluvu o dielo i napriek tomu, že nárok žalobcu zo zmluvy o dielo priamo vyplýva a nárok žalovanej vznikol až v dôsledku odstúpenia od zmluvy o dielo. Poukázala na dikciu § 388 ods. 2 písm. a) ObZ, z ktorej vyplýva, že nie je potrebné, aby obe práva priamo zo zmluvy vyplývali, ale naopak, na to, aby mohli byť pohľadávky použité na započítanie v zmysle ustanovenia „postačuje“, aby sa na tú istú zmluvu len vzťahovali, keďže gramatickým výkladom pojmu „vzťahovať sa“ možno dospieť k záveru, že sa jedná o pojem širší, ako „vyplývať zo zmluvy“. To znamená, že ide o pohľadávky, ktoré možno započítať alebo použiť na obranu aj po uplynutí premlčacej doby s zmyslom ust. § 388 ods. 2 písm. a) ObZ.

47. Dovolaťka ďalej mala za to, že sa odvolací súd odchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu pri riešení otázky, kedy vznikla pohľadávka žalovanej z titulu odstúpenia od zmluvy o dielo. Poukázala pritom na rozsudok NS SR z 27. apríla 2006 sp. zn. IObdoV/13/2005. Konštatovala, že z uvedeného rozhodnutia NS SR vyplýva, že pohľadávka, t. j. aj nárok žalovanej z odstúpenia od zmluvy o dielo žalovanej vznikol v momente jej odstúpenia do tejto zmluvy, t. j. objektívne a to bez ohľadu na subjektívnu vedomosť žalovanej o existencii tohto nároku, či dokonca bez ohľadu na subjektívnu vedomosť žalovanej o výške tohto nároku/tejto pohľadávky. Momentom vzniku pohľadávky žalovanej je deň 30. január 2012 (deň odstúpenia od zmluvy), odvolací súd otázku posúdenia momentu vzniku pohľadávky žalovanej posúdil nesprávne, keď za neho považoval moment vyhotovenia znaleckého posudku v konaní sp. zn. 23Cb/134/2012, ktorým sa v tomto konaní preukazoval rozdiel medzi hodnotou žalobcom vykonaných prác na diele a výškou zaplatenej ceny za dielo zo strany žalovanej. Za moment vzniku pohľadávky žalovanej tak súd nesprávne posúdil jej subjektívnu vedomosť o pohľadávke (o jej výške), namiesto toho, aby za moment vzniku tejto pohľadávky žalovanej považoval jej objektívny vznik v dôsledku odstúpenia žalovanej od zmluvy (otázka č. 2). S poukazom na uvedené označila za zrejmé, že odvolací súd sa odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, čím je daná prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Konštatovala, že na uvedenom nič nemení ani fakt, že žalovaná sa konkrétnu výšku svojej pohľadávky, ktorú má voči žalobcovi dozvedela až zo znaleckého posudku vypracovaného dňa 2. marca 2017. Ak by súd prvej inštancie a následne odvolací súd postupovali v zmysle zaužívanej rozhodovacej praxe a za moment vzniku pohľadávky žalovanej by posúdili objektívnu skutočnosť, t. j. moment jej odstúpenia od zmluvy, nutne by dospeli k záveru, že pohľadávky žalovanej a žalobcu sa v určitom momente ešte pred uplynutím premlčania pohľadávky žalovanej stretli a bolo by možné na započítanie aplikovať ust. § 388 ods. 2 písm. b) ObZ v spojení s § 358 ObZ. Výslovila záver, že nárok žalobcu mal byť následne v celom rozsahu zamietnutý z dôvodu jeho zániku v dôsledku započítania voči pohľadávke žalovanej. Dovolaťka uzavrela, že ak by bol súd správne posúdil aspoň jednu z ňou nastolených právnych otázok, bol by dospel k záveru, že započítanie

žalovanej voči pohľadávke žalobcu je možné a kompenzačnej námietke môže vyhovieť.

48. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie dovolateľky odmietnuť, prípadne zamietnuť. Tvrdenia žalovanej označil za účelovú obranu, s ktorou sa súdy v pôvodnom konaní opakovane vysporiadali, keď jednoznačne právne správne zaujali záver, že nie je možné stotožňovať nároky žalobcu na peňažné plnenie zo zálohových faktúr vystavených podľa zmluvy o dielo so sporným a dodnes nepreukázaným nárokom žalovanej z titulu bezdôvodného obohatenia. Poukázal na to, že v konaní vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 23Cb/134/2012, na ktoré odkazuje žalovaná, nebolo do dnešného dňa žiadnym relevantným a konečným spôsobom preukázané, že by žaloba žalovanej v danej veci bola dôvodná, pričom je viac ako sporné, že by žalovaná mala akýkoľvek nárok voči žalobcovi, pričom konanie sp. zn. 23Cb/134/2012, nie je do dnešného dňa právoplatne skončené. Vyslovil názor, že v danom prípade nie je možné použiť ust. § 388 ods. 2 ObZ, pretože sa jedná o práva z tej istej zmluvy, bezdôvodné obohatenie žiadané žalovanou nie je nárok zo zmluvy, pričom údajné právo žalovanej v tvrdenej výške sa nemohlo použiť kedykoľvek pred uplynutím premĺčacej doby na započítanie. Pokiaľ by teda aj bol preukázaný nárok žalovanej na sumu uvedenú v znaleckom posudku R., žalobca namietal, že by došlo k premlčaniu nároku žalovanej skôr, ako sa pohľadávky stali spôsobilými na započítanie. Záverom žalobca odkázal na všetky svoje doterajšie vyjadrenia obsiahnuté v spise.

49. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas, na to oprávnenou osobou, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpenou v súlade so zákonom (429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP a contrario) pred samotným vecným prejednaním dovolania najskôr skúmal, či dovolanie je procesne prípustné.

50. Podľa ust. § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

51. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo, alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

52. Podľa ustanovenia § 432 ods. 1 CSP, dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

53. Podľa ustanovenia § 432 ods. 2 CSP, dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

54. Podľa § 440 CSP, dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

55. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorý možno - iba v prípadoch Civilným sporovým poriadkom výslovne stanovených - napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť dovolania často vysvetľuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a odvolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (viď napr. rozhodnutia NS SR sp. zn. 1Cdo 113/2012, sp. zn. 2Cdo 132/2013, sp. zn. 3Cdo 18/2013, sp. zn. 4Cdo 280/2013, sp. zn. 5Cdo 275/2013, sp. zn. 6Cdo 107/2012 a sp. zn. 7Cdo 92/2012).

56. Pri uplatnení tézy, vyplývajúcej z rozhodnutí EŠLP, podľa ktorej rozhodnutia súdov predstavujúce *res iudicata* „majú zostať nedotknuté“, treba na prípady možnosti prelomenia záväznosti a

nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí hľadiť ako na výnimky z tejto zásady. Aj Civilný sporový poriadok so zreteľom na uvedené upravuje podmienky prípustnosti dovolania a prípady, v ktorých možno právoplatné rozhodnutia napadnúť dovolaním, považuje len za výnimku zo zásady jeho záväznosti a nezmeniteľnosti. Právnu úpravu, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade vykladať rozširujúco; na mieste je skôr reštriktívny výklad.

57. Ak dovolací súd má riešiť právnu otázku, ktorou sa dovolací súd ešte nezaoberal, tak v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení je povinnosťou dovolateľa ako procesnej strany a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť ako ju riešil odvolací súd a b/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená (viď napr. uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo/146/2017 z 22. februára 2018). Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť teda riešená odvolacím súdom, pričom odvolací súd na jej riešení musel založiť svoje rozhodnutie.

58. Žalovaná vyvodila prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Za dovolacím súdom dosiaľ nevyriešenú, vychádzajúc z obsahu jej dovolania, označila žalovaná ako „právnu otázku“ v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, či nárok z odstúpenia od zmluvy (bez ohľadu na to, či ide o nárok z bezdôvodného obohatenia v dôsledku zrušenej zmluvy podľa ust. § 457 OZ, alebo nárok z titulu vrátenia si plnení podľa ust. § 351 ods. 2 ObZ) a nárok z titulu úrokov z omeškania vzniknutých z tejto istej zmluvy, predstavuje práva vzťahujúce sa na tú istú zmluvu (otázka č. 1). V súvislosti s touto otázkou uviedla, že sa jej nepodarilo z dostupných zdrojov nájsť rozhodnutie, ktoré by takto položenú otázku jednoznačne riešilo. Ako otázku, pri riešení ktorej sa podľa názoru žalovanej mal odvolací súd odchýliť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) označila otázku, kedy vznikla pohľadávka žalovanej z titulu odstúpenia od zmluvy o dielo a či je subjektívna vedomosť žalovanej o jej nároku, prípadne o výške tohto nároku rozhodujúca pre určenie momentu stretu pohľadávok navrhnutých na započítanie (otázka č. 2). Žalovaná takto náležite konkretizovala právne otázky, od vyriešenia ktorých malo závisieť rozhodnutie dovolacieho súdu. Bolo preto na najvyššom súde, aby v dovolacom konaní posúdil, či je rozhodnutie dovolacieho súdu založené na riešení žalovanou v dovolaní uvedených právnych otázkach.

59. Na základe žalovanou podaného odvolania odvolací súd, viazaný v zmysle § 380 ods. 1 CSP odvolacími dôvodmi, sa zaoberal iba dôvodmi, ktoré boli uplatnené žalovanou v lehote na podanie odvolania, pričom žalovaná podala odvolanie z dôvodu, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnemu záveru o primeranosti dohodnutého úroku z omeškania a jeho súlade so zásadou poctivého obchodného styku upravenou v ust. § 265 ObZ. Žalovaná uvádzala argumenty na podporu jej názoru, že dohodnutý úrok z omeškania v sadzbe 36,5% ročne predstavuje hrubý nepomer a rozpor s dobrými mravmi, poukazujúc napr. na to, že žalobca bolo pôvodcom textu zmluvy, nevykonanie práce žalobcom, na ktoré boli vystavené zálohové faktúry, za oneskorenú úhradu ktorých má platiť žalovaná úrok z omeškania, zanedbateľné dôsledky nesplnenia záväzku pre žalobcu. Správnosť jej názoru o neprimeranej výške dohodnutých úrokov odvolateľka podporila odkazom na viaceré rozhodnutia NS SR, či už ako dovolacieho, či odvolacieho súdu. Je pravdou, že v odvolaní okrem uvedeného vyjadrila aj názor, že súd prvej inštancie mal prerušiť konanie do právoplatného skončenia veci vedenej Okresným súdom v Nitre pod sp. zn. 23Cb/134/2012 a až následne vo veci meritórne rozhodnúť, pretože v uvedenom konaní sa rieši, že žalovaná zaplatila žalovanému o 64 559,94 eur viac, ako bola hodnota vykonaných prác na diele a teda žalovaná by mala platiť úrok z omeškania spojený s oneskorenou úhradou faktúr za práce, ktoré žalobcom vykonané neboli. Záverom odvolania odvolateľka pre prípad, že odvolací súd konanie nepreruší navrhla, aby súd žalobcu zamietol, alternatívne jej uložil povinnosť zaplatiť zákonný úrok z omeškania. Odvolací súd je viazaný dôvodmi odvolania (výnimky upravuje § 380 ods. 2 CSP, o prípad ktorý však nejde v súdnej veci) t. j. na iné pochybenia súdu prvej inštancie, ktoré by mohli byť v súlade s § 365 CSP dôvodom na podanie odvolania, odvolací súd pri svojom rozhodnutí o odvolaní prihliadnuť nemôže, aj keby takéto pochybenia zistil, ak neboli predmetom odvolania. Odvolací súd sa, ako vyplýva z obsahu odôvodnenia, dovolaním napadnutého rozsudku vypořiadal s odvolacími dôvodmi odvolateľky, ktoré sa týkali posúdenia výkonu práva na zaplatenie úrokov z omeškania, ktorých výška bola zmluvne dohodnutá na 0,1% denne s korektívom zásad poctivého obchodného styku (§ 265 ObZ). Odvolací súd teda zaoberal okolnosťami rozhodujúcimi pre záver o prípustnosti zmluvne dohodnanej sadzby úroku z

omeškania so zásadami poctivého obchodného styku. Vzhľadom na viazanosť odvolacími dôvodmi sa odvolací súd nezaoberal a ani zaoberať nemohol právnymi otázkami, ktoré dovolateľka sformulovala v dovolaní tvrdiac, že sa dovolací súd pri ich riešení jednak odklonil od jeho rozhodovacej praxe (otázka momentu vzniku pohľadávky žalovanej titulom odstúpenia od zmluvy o dielo) a jednak, že by ňou položená otázka bola už v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená (otázka, či nárok z bezdôvodného obohatenia v dôsledku zrušenej zmluvy podľa § 457 OZ alebo nárok z titulu vrátenia si plnení podľa ust. § 351 ods. 2 OZ a nárok z titulu úrokov z omeškania vzniknutých z tejto istej zmluvy predstavuje práva vzťahujúce sa na tú istú zmluvu).

60. Vychádzajúc z uvedeného sa odvolací súd v dovolaní nastolenými otázkami nezaoberal. Dovolací súd preto dospel k záveru, že odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie na už vyššie uvedených právnych otázkach. Je pravdou, že odsek 39 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu obsahuje úvahy odvolacieho súdu týkajúce sa povahy nárokov uplatnených v predmetnom konaní a v konaní vedenom pod sp. zn. 23Cb/134/2012, uvádza ich, ako to výslovne aj vyjadril, len na doplnenie a to v súvislosti so zamietnutím návrhu žalovanej na prerušenie konania. Ako na to poukazuje aj samotný odvolací súd proti tomuto uzneseniu nie je prípustné podať odvolanie (§ 357 písm. n) a contrario CSP), odvolanie žalovanej proti tomuto uzneseniu bolo odmietnuté už rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 26Cob/21/2019-611 z 5. septembra 2019 a uznesením NS SR sp. zn. 1Obdo/23/2020 z 24. novembra 2020 bolo odmietnuté dovolanie proti výroku, ktorým bolo odvolacím súdom odvolanie žalovanej odmietnuté. So zreteľom na uvedené nemohla byť už vecná správnosť odmietnutia odvolanie opätovne predmetom ďalšieho odvolacieho konania, odsek 39 dovolaním napadnutého rozsudku je v podstate nadbytočný.

61. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovanej neumožňuje, aby bol na jeho základe uskutočnený meritórny prieskum. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolanie žalovanej je procesne neprípustné a preto ho podľa § 447 písm. f/ CSP odmietol.

62. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP, § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP). O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

63. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.